

नेपाल राष्ट्र बैंक
जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
प्रशासन सेवातर्फको सहायक (सहायक द्वितीय) पद
खुल्ला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा (पूर्वयोग्यता तथा विषयगत) को पाठ्यक्रम तथा परीक्षा योजना

१. प्रथम चरण:- पूर्व योग्यता परीक्षा (Pre Test) पूर्णाङ्क :- १००
२. द्वितीय चरण:- लिखित परीक्षा (Written Exam)]
(क) प्रथम पत्र: बैकिङ र लेखा, गणित तथा कम्प्यूटर
(ख) द्वितीय पत्र: अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन र बैकिङ कानूनहरू] पूर्णाङ्क :- २००
३. तृतीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)
सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् ।

१. प्रथम चरण:- पूर्व योग्यता परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

सि. नं.	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
१	व्यवस्थापन र लेखा (Management & Accounting)	३०	४०	वस्तुगत वहवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Question)	१५ X २ अङ्क	४५ मिनेट
२	अर्थशास्त्र र बैकिङ (Economics & Banking)	३०			१५ X २ अङ्क	
३	गणित र कम्प्यूटर (Mathematics & Computer) (क) गणित (Mathematic) (ख) कम्प्यूटर (Computer)	१४ ६			७ X २ अङ्क ३ X २ अङ्क	
४	सामान्य ज्ञान (General Knowledge)	२०			१० X २ अङ्क	

पूर्वयोग्यता परीक्षा उत्तीर्ण हुने उम्मेदवारहरूको प्राप्ताङ्कको कुनैपनि अङ्क द्वितीय चरणको प्राप्ताङ्कमा जोडिने छैन ।

२. द्वितीय चरण:- विषयगत लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	बैकिङ (Banking)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	प्रत्येक समूहबाट कम्तीमा ३ गरी जम्मा १० प्रश्न सोधिनेछन् । प्रत्येक प्रश्नको १० अङ्क रहनेछ ।	३ घण्टा
	लेखा (Accounting)					
	गणित र कम्प्यूटर (Mathematics and computer)					
द्वितीय	अर्थशास्त्र (Economics)	१००	४०		प्रत्येक समूहबाट कम्तीमा ३ गरी जम्मा १० प्रश्न सोधिनेछन् । प्रत्येक प्रश्नको १० अङ्क रहनेछ ।	३ घण्टा
	व्यवस्थापन (Management)					
	बैकिङ कानून र नीतिहरू (Banking Laws & Policies)					

३. तृतीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क:- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	—	मौखिक	

सहायक (सहायक द्वितीय) पदको पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रमको विस्तृत विवरण

यसमा देहायका ४ वटा क्षेत्रबाट निम्नानुसार ५० वटा वस्तुगत प्रश्नहरू सोधिने छ। सबै प्रश्नको उत्तर अनिवार्य हुनेछ। गलत उत्तर दिएमा २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा अङ्क कट्टा गरिने छैन।

Management and Accounting (15 x 2=30)

- Management: Concept, Principles and Functions.
  - Planning, organizing, directing, controlling and co-ordination
  - Communications
  - Motivation and performance evaluation
  - Service delivery management
  - Leadership
  - Human Resource Management
- Basic knowledge and emerging concept of Accounting system.
  - Accounting principles
  - Types of Accounts
  - Concept of Audit, Internal control system
  - Ratio Analysis (Liquidity ratio, Turnover ratio, Profitability ratio, Solvency Ratio)
  - Inventory Management
  - Financial Statement (Profit and Loss Account, Balance Sheet, Cash Flow Statement)
  - Concept of Government Account.

Economics and Banking (15 x 2=30)

Economics

- Concept of Economics (Microeconomics and Macroeconomics)
- Facets of Nepalese Economy
- Macroeconomic Indicators: GDP, GNP, HDI, Per capita income, Investment, Consumption, Saving, Inflation, Public debt, Foreign Trade, Remittance, BOP, Price Index, Foreign exchange
- Recent economic affairs.
- Monetary and Fiscal Policies, trade policies, industrial policy, commercial policy.

Banking

- Nepal Rastra Bank- history, organizational structure, functions, objectives.
- Banking and financial Institutions- history and functions.
- Banking Rules and Regulations (Nepal Rastra Bank Act 2058 BS, Bank And Financial Institutions Act, AML/ CFT, Foreign Exchange Regulation Act 2019)
- Financial access and Financial Inclusion- Use of technology.
- Capital market, Money market and Insurance : concept, history and function
- Financial literacy

Mathematics and Information Communication Technology (10 x 2=20)

Mathematics (7 x 2=14)

- Integers
- Unitary Method
- Fraction and Decimal
- Simple Interest
- Percentage
- Profit and loss
- Ratio and Proportion
- Statistics (Mean, Median, Mode, Standard Deviation)
- Indices
- LCM/HCF

Information Communication Technology (3 x 2=6)

- Computer- Concept, History and its Types
- Computer hardware and software
- Computer fundamentals and terminologies
- Operating System (OS)
- Computer abbreviations
- Basic security concepts
- Office System

सामान्य ज्ञान (१० प्रश्न x २ अङ्क = २० अङ्क)

१. भूगोल सम्बन्धी

- १.१. विश्वको भूगोलको सामान्य जानकारी
- १.२. नेपालको भूगोल
  - १.२.१. प्राकृतिक स्रोतहरूको किसिम र विशेषताहरू
  - १.२.२. भौगोलिक अवस्था र स्वरूप : किसिम र विशेषताहरू
  - १.२.३. भौगोलिक विविधता र जनजीवन

२. इतिहास, सांस्कृतिक सामाजिक, राजनीतिक र आर्थिक व्यवस्था सम्बन्धी

- २.१. विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू
- २.२. नेपालको इतिहास, संस्कृति र सामाजिक व्यवस्था
  - २.२.१. नेपालको प्राचीनकाल तथा मध्यकालको राजनीतिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था
  - २.२.२. आधुनिक नेपालका राजनीतिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था
  - २.२.३. नेपालको शासकीय स्वरूप (संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तह)
  - २.२.४. नेपालका प्रचलित धर्म, सांस्कृतिक, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
  - २.२.५. आर्थिक अवस्था (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत) र विकास योजना सम्बन्धी सामान्य जानकारी

३. प्रमुख राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको साधारण ज्ञान

- ३.१. अन्तर्राष्ट्रिय मामिला तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ र संस्था सम्बन्धी जानकारी
- ३.२. UN, WTO, SAFTA, BIMSTEC, IMF World Bank, सम्बन्धी जानकारी

४. केन्द्रीय बैंक लगायत बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी कारोबार, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा प्रचलित विभिन्न प्रकारका विनिमय अधिकारपत्र

५. राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद पुरस्कार र घटनाहरू

६. नेपालको संविधान
७. मुलुकी देवानी संहिता
  - परिच्छेद -२ फौजदारी न्यायका सामान्य सिद्धान्तहरु
  - परिच्छेद-२२ मुद्रा सम्बन्धी कसूर
८. मुलुकी फौजदारी संहिता ऐन, २०७४
  - परिच्छेद -२ देवानी कानूनका सामान्य सिद्धान्त
  - सम्पत्ति सम्बन्धी कानून परिच्छेद - १ सम्पत्ति सम्बन्धी सामान्य व्यवस्था
  - परिच्छेद -१३ हायर पर्चेज करार सम्बन्धी व्यवस्था
  - परिच्छेद - १५ व्यवहार सम्बन्धी व्यवस्था

सहायक (सहायक द्वितीय) पदको द्वितीय चरण परीक्षाको पाठ्यक्रमको विस्तृत विवरण

प्रथम पत्र : बैंकिङ, लेखा, गणित तथा कम्प्युटर (१०० अङ्क)

बैंकिङ : (४ प्रश्न X १० अङ्क = ४० अङ्क)

१. नेपालको बैंकिङ तथा वित्तीय प्रणालीको विकासक्रम तथा स्वरूप (Nepalese Banking and Financial System : Development and Structure)
२. नेपाल राष्ट्र बैंकको संगठनात्मक स्वरूप, काम, कर्तव्य र अधिकारहरु (NRB- organizational structure, functions, duties and rights)
३. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको काम, कर्तव्य, अधिकारहरु । (Functions, Duties and Rights of Bank and Financial Institutions)
४. बैंक तथा वित्तीय संस्थाले प्रदान गर्ने बैंकिङ सेवाहरु (Banking Services) : Deposit, Credit, LC, Bank Guarantee, SWIFT, ABBS, Cheque Clearing, Remittance, Foreign Exchange.
५. वित्तीय साक्षरता, वित्तीय समावेशीकरण (Financial Literacy, Financial Inclusion)
६. मुद्रा बजार र पुँजी बजार (Money market and capital market)

लेखा: (३ प्रश्न X १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. बहिखाता तथा लेखा सम्बन्धी अवधारणा (Book Keeping and Accounting concept)
२. गोश्वारा भौचर, बैंक नगदी किताव (Journal voucher, Bank cash Book)
३. सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance)
४. हिसाव मिलान विवरण (Reconciliation Statement)
५. नाफा नोक्सान हिसाव र वासलात (Profit and Loss Account and Balance sheet)
६. वित्तीय अनुपातहरु (Financial Ratios)
७. आन्तरिक जाँच, आन्तरिक नियन्त्रण र आन्तरिक लेखापरीक्षण (Internal Check, Internal Control and Internal Audit)
८. फाइलिङ र अनुक्रमणिका (Filing and Indexing)
९. टास कट्टी : प्रकार तथा विधिहरु (Depreciation : kinds and methods)
१०. सरकारी लेखा प्रणाली (Government Accounting System)
११. लेखामान : नेपाल लेखामान, एनएफआरएस (Accounting Standard : Nepal Accounting Standard (NAS), Nepal Financial Reporting Standard (NFRS))
१२. मौज्जात व्यवस्थापन (Inventory Management)
१३. कार्यालय तथा अभिलेख व्यवस्थापन (Office and record Management)

Mathematics and Computer (३ प्रश्न x १० अङ्क = ३० अङ्क)

Mathematics

(४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क)

१. Unitary Method
२. Interest calculations (Simple/compound)
३. Time and work
४. Discount and commission
५. Area and Measurement
६. Mean, Median, Mode, Standard Deviation and Price Index
७. Data Collection, Analyzing and Recording.

Computer

(२ प्रश्न x ५ अङ्क = १० अङ्क)

१. Nepal Rastra Bank- IT Guidelines and IT code of conduct.
२. Office System
३. Computer Operating System (DOS, Windows, LINUX, UNIX)
४. General information of Database, IT Security.
५. Concept of Internet, Intranet, Extranet, and e-mail.

**द्वितीय पत्र: अर्थशास्त्र (Economics), व्यवस्थापन (Management),
बैंकिङ कानून र नीतिहरू (Banking Laws & Policies) (१०० अङ्क)**

Economics : (४ प्रश्न x १० अङ्क = ४० अङ्क)

१. Concept of Economics (Microeconomics and Macroeconomics)
२. Facets of Nepalese Economy
३. Macroeconomic Indicators: GDP, GNP, HDI, Per capita income, Investment, Consumption, Saving, Inflation, Public debt, Foreign Trade, Remittance, BoP, Price Index, Foreign exchange
४. Monetary and Fiscal policies
५. Challenges of Economic Development in Nepal
६. Planning and economic development
७. Government Budget, its types and importance.
८. Financial Sector Reform
९. Role of World Bank, ADB, AIB, IMF in Economic Development of Nepal.

Management: (३ प्रश्न x १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. Concept, principles and functions of Management.
  - a) Leadership
  - b) Communication
  - c) Supervision, monitoring and control
  - d) Organization Citizenship Behavior
  - e) Management Ethics
२. Human Resource Management: Concept and functions.
  - a) Performance appraisal and Reward system
  - b) Motivation
  - c) Nepal Rastra Bank Employee Bylaws.
३. Concept of Industrial Relations
  - a) Cause and settlement of disputes
  - b) Trade Union and Collective bargaining
४. Letters and Memo writing

Banking Laws and Policies: (३ प्रश्न X १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. Constitution of Nepal
२. Nepal Rastra Bank Act
३. Bank and financial Institutional Act
४. Banking offense and punishment Act
५. Anti Money-Laundering Act
६. Company Act
७. Foreign Exchange Regulation Act
८. Mergers and Acquisitions Bylaws
९. Monetary and Fiscal Policy